

معرفی دانش بومی بهره‌برداران مراتع در صنعت اکوتوریسم
(مطالعه موردی: مراتع ییلاقی دماوند بخش لاریجان)

قدرت اله حیدری^۱، حمید رضا سعیدی گراغانی^{۲*}

چکیده

شرایط اکولوژیکی و شیوه بهره‌برداری مراتع باعث پیشرفت، توسعه دانش بومی و قابلیت‌های فردی بهره‌برداران در بستر زمان شده است. امروزه دانش سنتی بهره‌برداران می‌تواند مکمل دانش رسمی مورد توجه کارشناسان قرار گیرد. معرفی این دانش سنتی در بین اقشار جامعه باعث رویکرد مثبت نسبت به شغل شبنانی شده و می‌تواند استحکام ساختار اجتماعی را در کشور تقویت کند. بر این اساس در این پژوهش مشارکتی سعی گردید ضمن معرفی دانش بومی بهره‌برداران مراتع و جاذبه‌های فرهنگی-اجتماعی آن، انگیزه گردشگران را به این بخش معطوف نمود. جامعه آماری این پژوهش بهره‌برداران مراتع ییلاقی منطقه دماوند بخش لاریجان بوده است. روش انجام این پژوهش کیفی است، در این روش ضمن انجام مصاحبه‌های عمیق و جمع‌آوری اطلاعات، سئوالات محوری در خصوص استفاده از مراتع تعیین گردید. نتایج جمع‌بندی اظهارات مصاحبه‌شوندگان نشان می‌دهد بهره‌برداران مراتع به راحتی می‌توانند کروکی (حدود) سامان عرفی، تقسیم مکانی پراکنش دام، تنظیم اندازه گله یا لنگه‌ها، محل‌های تامین آب شرب گله، مسیر حرکت گله، بهترین نقاط چراگاه و استراحت گله را به خوبی تعیین و تفکیک نمایند. آنها همچنین می‌توانند با اجرای سیستم‌های چرای سنتی مانند چرا در شب، رعایت زمان ورود دام، مدت توقف دام و قرق قسمت‌های مختلف مرتع، از تمام قسمت‌های یک محدوده عرفی بصورت یکنواخت استفاده نمایند. به نظر می‌رسد باتوجه به ارتقاء سطح زندگی مردم و نیاز مبرم به آسایش روانی بدلیل شلوغی و تراکم جمعیت شهرها معرفی هر یک از این روش‌ها در چارچوب دانش سنتی و بومی بهره‌برداران می‌تواند زمینه اشتغال و توسعه مناطق روستایی و عشایری را رونق بخشیده و گردشگران را با ساختار اجتماعی، فرهنگی و مواهب طبیعی منطقه مورد مطالعه آشنا سازد.

واژه‌های کلیدی: دانش بومی، اکوتوریسم، مواهب طبیعی، مراتع ییلاقی دماوند

۱- استادیار دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری.

q_heydari@yahoo.com

*۲- دانشجوی کارشناسی ارشد رشته مرتعداری دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری (نویسنده مسئول).

hamidsaidi65@yahoo.com